

سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ هَذَا ابْلَغُ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ ۝ وَ

جلد حساب ڪندڙ آهي . هي (قرآن) ماڻهن لاءِ نصيحت آهي ۽ پلي ترانهي کان خوف ڪن ۽

لِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذْكُرُوا لُولا الْآلِ بَابِ ۝

پلي اهي معلوم ڪن ته معبود برحق فقط هڪ الله تعالى آهي ۽ پلي ته عقلمند انهي مان نصيحت حاصل ڪن .

آيَاتُهَا ۹۹ (۱۵) سُورَةُ الْحَجَرِ مَكِّيَّةٌ (۵۴) رُتُوتُهَا ۶

سورة حجر مڪه مڪرمه ۾ نازل ٿي آهي انهي ۾ ۹۹ آيتون ۽ ۶۱ رڪوع آهن .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الله تعالى جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ باجهارو (آهي)

الَّذِي تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ۝

الذي . هي ڪه مقدس ڪتاب ۽ قرآن مبین جون آيتون آهن .

رَبِّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۝

ڪافر گهڻيون آرڙوڻون ڪندا ته ڪاش اهي مسلمان ٿين ها .

ذُرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَبَتَّعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسُوفَ

ٿو ها انهن (ڪافرن) کي چڙهي ديوت کائڻ ۽ پيئڻ ۽ دنيا مان نفعو وٺڻ سندس گهڻي حياتي ۽ ڪاروبار کي پوءِ پاڻ جلدي

يَعْلَمُونَ ۝ وَمَا أَهْلَكُنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ

معلوم ڪندا . ۽ اسان نه هلاڪ ڪيا ٿا وارا مگر انهن جي هلاڪت جو وقت

مَعْلُومٌ ۝ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝

معلوم هو . ڪا امت هلاڪت جي وقت کان اڳستي پوئتي ٿي نه ٿي سگهي .

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۝

۽ ڪافر (مذاق ڀڃان) چيو ته اهو شخص جنهن تي قرآن نازل ڪيو ويو آهي (اهو) بيشڪ مجنون آهي .

لَوْ مَا تَاتَيْنَا بِالْمَلَايِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ④

جيڪڏهن تون (نبوت جي دعويٰ) سچو آهين ته پوءِ جو تون ملائڪن کي آئين (اهي شاهدي ڏين ته تون سچو رسول آهين).

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَايِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذَا مُنْظَرِينَ ⑤

اسين ملائڪن کي نازل ڪريون مگر حق سان ۽ انهن کي ان وقت مهلت نه ڏئي ويندي.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحٰفِظُونَ ⑥ وَلَقَدْ

بيشڪ اسان قرآن ڪريم نازل فرمايو آهي ۽ بيشڪ اسين پاڻ ان جا محافظ آهيون. ۽ تحقيق اسان

أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ⑦ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ

توهان کان اڳين امتن ۾ به رسول موڪليا. ۽ نه ئي آيو انهن وٽ ڪو

رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑧ كَذٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي

پيغمبر مگر ان سان اهي مذاق ڪندا هئا. اهڙي طرح اسين (مذاق کي) مجرم جي دليين

قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑨ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ

۾ داخل ڪريون ٿا. (انهي سبب) اهي قرآن ڪريم تي ايمان نه آڻيندا ۽ تحقيق پهرين ڪافرن جو به اهڙو طريقو

الْأَوَّلِينَ ⑩ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ

هو. ۽ جيڪڏهن (بالفرض) اسين ڪافرن لاءِ ڪو آسمان جو دروازو کولي ڇڏيون پوءِ اهي اُن ۾

يَعْرُجُونَ ⑪ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ

چرٿمن. تڏهن به اهي چوندا ته اسان جي نظر بندي ڪئي وئي آهي بلڪ اسان تي جادو

مَسْحُورُونَ ⑫ وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا

ڪيو ويو آهي. ۽ تحقيق اسان آسمان ۾ برج (ستارا) پيدا ڪيا ۽ اسان انهن کي ڏسندڙن لاءِ

لِلنَّظِيرِينَ ⑬ وَحَفَظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ رَّجِيمٍ ⑭

خوبصورت بنايو. ۽ اسان انهن کي هر شيطان مردود کان محفوظ بنايو.

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مُبِينٌ ۝۱۸ وَالْأَرْضَ

مگر جيڪو شيطان لڪ ڇپ ۾ (غيب جون خبرون) ٻڌي ٿو ۽ ان جي پويان روشن شعلو لڳي ٿو . ۽ اسان زمين کي

مَدَدْنَهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَاسِي وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ

وڇايو ۽ ان ۾ اسان جبل کوڙيا ۽ اسان ان ۾ حسب ضرورت

شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ۝۱۹ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ

هر شي پيدا ڪئي . ۽ اسان ان ۾ توهان لاءِ ضرورت زندگي جي هر شي پيدا ڪئي ۽ انهن لاءِ جن

لَهُ بَرَزِقِينَ ۝۲۰ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا

کي توهان زق رت ٿا ڏي سگهو . ۽ اسان وٽ هر شي جا خزانو (موجود) آهن ۽ اسان انهن کي پنهنجي

نُزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۝۲۱ وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ

مقرر ڪيل اندازي سا نازل ڪريون ٿا . ۽ اسان ڪڪرن کي ڪشندڙ هوائون موڪليون ٿا

فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ ۚ وَمَا أَنْتُمْ

پوءِ اسان آسمان مان مينهن وسايو پوءِ اسان توهان کي اهو پاڻي پياريو . ۽ توهان ان پاڻي کي

لَهُ بِخَزَائِنٍ ۝۲۲ وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ

گذر ڪندڙ ناهيو . ۽ بيشڪ اسين ئي جيايون ٿا ۽ اسين ئي ماريون ٿا ۽ اسين ئي

الْوَارِثُونَ ۝۲۳ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ

(هر شي جا) مالڪ آهيون . ۽ تحقيق اسان کي معلوم آهي جيڪي توهان مڏاڳتي وڌيا ۽ اسان کي معلوم آهي

عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ۝۲۴ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ

جيڪي توهان مان پوئتي رهيا . ۽ بيشڪ توهان جو رب انهن سڀني کي گذر ڪندو، بيشڪ اهو

حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝۲۵ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ

وڌيڪت وارو ڄاڻندڙ آهي . ۽ تحقيق اسان آدم کي ڪڙڪي واري مٽي مان پيدا ڪيو

مِّنْ حَمِئًا مَّسْنُونٍ ﴿٣٦﴾ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ

اها مني کاري (۳۶) بدبودارهي . ۱. اسان جنن کي ان کان اڳ ۾ر شعله هڻندڙ باهر مان

نَّارِ السَّمُومِ ﴿٣٧﴾ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ

پيدا ڪيو ۽ ۲. ياد ڪريو توهان اڃا حبيب جنهن وقت توهان ۾ر ملائڪن کي حڪم فرمايو ته بيشڪ آئون

خَالِقُ بَشَرٍ مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمِئًا مَّسْنُونٍ ﴿٣٨﴾ فَإِذَا

هڪ انسان کي کڻي واري، کاري، بدبودار مٽي مان پيدا ڪندڙ آهيان . پوءِ جنهن وقت

سَوِّیْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِیْ فَقَعُوْا لَہٗ

آئون ان جي تخليق مڪمل ڪريان ۽ آئون ان ۾ر پنهنجو روح ڦوڪيان ته پوءِ توهان سڀئي ان جي اڳيان سجيدي

سَجِدٰیۤنَ ﴿٣٩﴾ فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اٰجْمَعُوْنَ ﴿٤٠﴾

۾ر ڪري سڄو . پوءِ (حڪم موجب) سمورن ملائڪن گڏجي (آدم کي) سجدو ڪيو .

اِلَّا اِبْلِیْسَ اَبٰی اَنْ یَّکُوْنَ مَعَ السَّجِدِیۤنَ ﴿٤١﴾ قَالَ یٰۤاِبْلِیْسُ

ابليس کان علاوه ، ابليس ان ڪار ڪيو جو سجيدي ڪندڙن مان هجي . الله تعاليٰ فرمايو ابي ابليس

مَا لَکَ اَلَّا تَکُوْنَ مَعَ السَّجِدِیۤنَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَمْ اَکُنْ لَّا سَجَدَ لِبَشَرٍ

تو کي چاڻي جو تون سجيدي ڪندڙن مان نه ٿئين . ابليس چيو مون کي مناسب ناهي ته آئون هڪ انسان کي

خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمِئًا مَّسْنُونٍ ﴿٤٣﴾ قَالَ فَاخْرِجْ مِنْهَا

سجدو ڪريان جنهن کي توکي واري کاري، بدبودار مٽي مان پيدا ڪيو آهي . الله فرمايو ته تون بهشت مان نڪري وڃ

فَاِنَّکَ رَجِیْمٌ ﴿٤٤﴾ وَاِنَّ عَلَیْکَ اللَّعْنَةَ اِلٰی یَوْمِ الدِّیۡنِ ﴿٤٥﴾ قَالَ

پوءِ بيشڪ تون تڙيل آهين . ۽ بيشڪ توي قیامت جي ڏينهن تائين لعنت آهي . ابليس چيو

رَبِّ فَاَنْظِرْنِیْ اِلٰی یَوْمٍ یُّبْعَثُوْنَ ﴿٤٦﴾ قَالَ فَاِنَّکَ مِنَ الْمُنْظَرِیۡنَ ﴿٤٧﴾

۱. منهنجن ۾ر پوءِ تون مٺي قیامت جي ڏينهن تائين مهلت ڏي . الله فرمايو بيشڪ توکي ان مقرر وقت

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ

(قيامت) تائين موڪل آهي. اڀيسڙي واري منهنجي باري ۾ ڪنهن قسم سان تومون کي گمراهه ڪيو، آئون انهن

لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٦﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ

کي زمين ۾ ڀلائيندس ۽ ضرور آئون انهن سڀني کي گمراهه ڪندس. تنهنجي مخلص ٻانهن

الْمُخْلِصِينَ ﴿٣٧﴾ قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٨﴾ إِنَّ عِبَادِي

کان علاوہ. الله تعاليٰ فرمايو هي منهنجي طرف سڌو رستو آهي. بيشڪ منهنجي ٻانهن

لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٣٩﴾ وَإِنَّ

تي تنهنجي ڪابه حجت نه هوندي، سواءِ انهن جي جيڪي گمراهي ۾ تنهنجي تابعداري ڪندا. ۽ بيشڪ

جَهَنَّمَ لَمَوْعَدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ

انهن سڀني جي جاءِ جهنم هوندي. جهنم جا ست دروازا هوندا، هر هڪ دروازي لاءِ

مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤١﴾ إِنَّ الْمُسْتَقِيمِينَ فِي جَنَّتِ وَعُيُونٌ ﴿٤٢﴾ أَدْخُلُوهَا

(جهنم جي جا) ڀاڱا مقرر ڪيل هوندا. بيشڪ پرهيڙا راغن ۽ چشمن ۾ هوندا. (فرشتا چوندا) توهان بهشت ۾

بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٣﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا

سلامتي ۾ اچڻ سان داخل ٿيو. ۽ اسين بهشتين جي دٻين مان ڪيئي کي ٻاهر ڪڍندا سين، اهي پاڻ ۾ پاڻ تي تختن تي

عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾ لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا

هڪ ٻئي جي سامهون تي ويهندا. انهن کي بهشت ۾ ڪابه تڪليف نه پهچندي ۽ نه ئي اهي بهشت مان

بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٥﴾ نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٦﴾ وَأَنَّ

ٻاهر ڪڍي آويندا. رسولِ مري توهان منهنجي ٻانهن کي ٻڌايو تڏيڪ آئون ئي غفور رحيم آهيان. ۽ بيشڪ

عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٤٧﴾ وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٤٨﴾

منهنجو عذاب ئي دردناڪ عذاب آهي. ۽ توهان ٻڌايو ته جي امت کي (حضرت) ابراهيم جي مهمانن جي خبر ٻڌايو

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿۵۲﴾ قَالُوا

جڏهن انهن (فرشتن) ابراهيم وٽ پهچي السلام عليڪم چيو، ابراهيم چيو بيشڪ آئون توهان کان خوف ڪرڻا ٿو. فرشتن چيو

لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿۵۳﴾ قَالَ أَبَشِّرْتُمُونِي عَلَى

تو خوف نه ڪريشڪ اسين توکي گهڻو علم واري پٽ جي مبارڪ ڏيون ٿا. ابراهيم چيو ڇا توهان مون کي پير سٺي ۾ مبارڪ

أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿۵۴﴾ قَالُوا ابْشِرْنَاكَ بِالْحَقِّ

ڏيو ٿا، پوءِ (هاڻي) توهان مون کي ڪهڙي مبارڪ ڏيو ٿا! فرشتن چيو اسين توکي سچي بشارت ڏيون ٿا

فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَظِيمِينَ ﴿۵۵﴾ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا

پوءِ تون نا اميدن مان نه ٿي. ابراهيم چيو ته رب جي رحمت مان گمراهن کان سواءِ ڪير

الضَّالُّونَ ﴿۵۶﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۵۷﴾ قَالُوا إِنَّا

نااميد نه ٿو ٿئي. ابراهيم چيو اي فرشتا توهان ڪهڙي ڪم سان آيا آهيو. فرشتن چيو بيشڪ اسين

أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿۵۸﴾ إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجِّوهُمْ

هڪ مجرم قوم ته انهن (عذاب لاءِ) موڪليا ويا آهيون. لوط (يعني) جي خاندان کان علاوه، بيشڪ اسين لوط جي گهر واري

أَجْمَعِينَ ﴿۵۹﴾ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِّنَ الْغَائِرِينَ ﴿۶۰﴾ فَلَمَّا

ڪان علاوه سندس سموري خاندان کي نجات ڏينداسين، بيشڪ اها هڪ ڪيلن مان هوندي. پوءِ جڏهن

جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿۶۱﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿۶۲﴾

لوط وٽ فرشتا (عذاب وارا) آيا. لوط (فرشتن کي) چيو ته بيشڪ توهان ناواقف ماڻهو آهيو.

قَالُوا بَلْ جَعَلْنَاكَ بَآئِنَ آدَمَ وَآدَمَ ۖ يَمْتَرُونَ ﴿۶۳﴾ وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ

فرشتن چيو بلڪ اسين تووت اهو (عذاب) ڪي آيا آهيون جنهن ۾ اهو بيشڪ ڪڏهن آيا آهيون

وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿۶۴﴾ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقُطْعِ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ

۽ بيشڪ اسين سچا آهيون. پوءِ تون پنهنجي گهر وارن کي رات جي حصي ۾ ٻاهر ڪڍي وڃ

۽ تون پنهنجي گهر واري کي ٻاهر ڪڍي وڃ.

۽ تون پنهنجي گهر واري کي ٻاهر ڪڍي وڃ.

۽ تون پنهنجي گهر واري کي ٻاهر ڪڍي وڃ.

أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ

پوتون انهن پڻ پويان وڃ ۽ توهان مان ڪو پويان ڦري نه ڏسي، ۽ توهان اوڌا نهن هليا وڃو جيئن انهن توهان

تَوْمَرُونَ ﴿٥٥﴾ وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَهُوَ آتٍ

کي حڪم ڪيو ويو آهي. ۽ اسان لوط کي اهو فيصلو ڏنائين ته توهان جو تحقيق صبح جي وقت انهن جي

مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ﴿٥٦﴾ وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٥٧﴾

پاڙ پئي ويندي. ۽ شهر (سدوم) ۾ وارا خوش ٿي آيا.

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونَّ ﴿٥٨﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا

لوط چيو ته تحقيق اهي منهنجا مهمان آهن پوءِ توهان مون کي شرمندو نه ڪريو. ۽ الله تعاليٰ جو خوف ڪريو ۽

تُخْزُونَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا أَوَلَمْ نُنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٦٠﴾

مون کي خوار نه ڪريو. انهن چيو ڇا اسان توکي ٻين جي معاملي ۾ پوئو کان منع نه ڪئي هئي؟

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿٦١﴾ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي

لوط چيو اهي منهنجيون نياڻيون آهن جيڪڏهن توهان ائين ڪرڻ چاهيو ٿا پوءِ سوچي توهان جو زندگي ۾ ڪير قسم بيشڪ اهي پنهجي

سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٦٢﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٦٣﴾ فَجَعَلْنَا

نشي ۾ اندازي پيا. پوءِ صبح جي وقت انهن تي هڪ خطرناڪ ڪلهه ڏانهن ٿي. پوءِ اسان ان

عَالِيهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيلٍ ﴿٦٤﴾ إِنَّ

گوڻ کي برباد ڪيو ۽ اسان انهن جي مٿان باهمان پڪل ٺڪرين جو مينهن وسايو. بيشڪ

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّهَا لِبِسْبِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٦٦﴾ إِنَّ

انهي ۾ عقلمندن لاءِ نشانيون آهن. ۽ بيشڪ اهو گوڻ ان ريتي آهي جيڪو لاهل ۽ هي آهي. بيشڪ

فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾ وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ

انهي ۾ مؤمنن لاءِ نشاني آهي. ۽ شعيب ۾ جي قوم وارا به

ظَالِمِينَ ﴿٤٨﴾ فَأَنْتَقِمْنَا مِنْهُمْ ۖ وَانْهَمَا لِبَاءَ مَا مَرَّبَيْنَ ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ

ظالم هئا . پوءِ اٿا انهن کان انتقام ورتو ، ۽ بيشڪ اهي ٻئي ڳوٺ لفظيل رستي تي آهن . ۽ تحقيق

كَذَّابُ أَصْحَابِ الْحَجَرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٥٠﴾ وَاتَيْنَهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا

جُحُورَ وارن رسولن کي ڪوڙو سمجهيو . ۽ اٿا انهن کي نشانيون ڏنيون پوءِ انهن نشانين جي

مُعْرِضِينَ ﴿٥١﴾ وَكَانُوا يَنْجِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٥٢﴾

کان انڪار ڪيو . ۽ اهي بنا ڪنهن خوف خطري جي جبلن کي تراشي گهر تيار ڪندا هئا .

فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٥٣﴾ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا

پوءِ صبح جي وقت انهن کي خوفناڪ آواز (عذاب) پهتو . پوءِ سندن مضبوط گهر ۽ ملڪيت کين عذاب الاهي

يَكْسِبُونَ ﴿٥٤﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

کان بچائي نه سگهيا . ۽ نه پيدا ڪيو اسان آسمانن ۽ زمينن کي ۽ جيڪي شيون انهن جي وچ ۾

إِلَّا بِالْحَقِّ ۖ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحَ الصَّفْحَ الْجَبِيلَ ﴿٥٥﴾

آهن مگر حق سان . ۽ بيشڪ قيامت ايندڙ آهي ، پوءِ توهان انهن کي سھڻي نموني سان درگزر ڪريو .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٥٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَكَ سَبْعًا مِّنَ الْبَثَانِ

بیشڪ توهان جو رب ئي خود پيدا ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي . ۽ تحقيق اسان توهان کي الحڪم حد شريف ۽

وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٥٧﴾ لَا تَتَدَنَّ عَيْنُكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ بِهِ أَنْزَاجًا

قرآن عظيم عطا ڪيو آهي . توهان ڪافرن جي دنياوي ساز و سامان ڏانهن متوجہ

مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ ۖ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾ وَقُلْ

نه ٿيو ۽ ڪافرن جي ايمان نه آڻڻ تي غم نه ڪريو ۽ توهان مومن سان نرمي ڪريو . ۽ توهان فرمايو

إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٥٩﴾ كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٦٠﴾

تو بيشڪ آئون صاف ڏيکاريندڙ آهيان . جيئنڪ اسان قسم ڪندڙن تي عذاب لاٿو .

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

يعني جن ماڻهن قرآن ڪريو کي ٽڪرا ٽڪرا ڪيو. پوءِ مون کي قسم آهي توهان جو توهان اسين انهن سڀني کان

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ

عملن بابت سوال ڪندا سون. پوءِ توهان اهي شرعاً ڪا مظاهرو ڪريو جنهنجو توهان ڪم ڪيو آهي ۽ مشرڪن

الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ

کان پاسو ڪريو. بيشڪ اسين انهن مڙس ٿڌڙن کي تباهه ڪندا اسين. يعني جيڪي ماڻهو الله تعاليٰ سان

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ

شرڪ ڪن ٿا. پوءِ انهن کي جلدي خبر پئجي ويندي. ۽ بيشڪ اسين ڄاڻون ٿا ته تحقيق توهان جو سڀو

صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ

تنگ ٿئي توهان جي ڳالهين ڪرڻ سان. پوءِ توهان پنهنجي رب جي تسبيح ۽ تعريف ڪريو ۽ توهان سجدو

السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

ڪندڙن مان هجو. ۽ آخري وقت تائين توهان عبادت تي (ثابت قدم) رهو.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ (١٦) (سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ (١٦) (سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ (١٦)

سورة نحل مڪرمه ۾ نازل ٿي آهي. انهي ۾ ۱۶ رڪوع ۽ ۱۲۸ آيتون آهن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تعاليٰ جي نالي سان شروع ڪريان ٿو، جيڪو نهايت مهربان ۽ باجھارو (آهي).

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

الله تعاليٰ جو عذاب ايندو پوءِ توهان جي ڪرڻ ڪريو؛ الله تعاليٰ توهان جي شڪ ڪرڻ کان پاڪ آهي.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

الله تعاليٰ پنهنجي حڪم سان پنهنجي ماڻهن تي ملائڪن جي معرفت وحي موڪلي ٿو.

أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ۚ خَلَقَ السَّمَوَاتِ

ان لاءِ توهاڻي کي آهي، ڏيکارين ته بيشڪ الله هڪ آهي پوءِ توهان مون کان ڊڄو. الله تعاليٰ آسمانن ۽

وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۚ خَلَقَ

زمينن کي حق سان پيدا ڪيو، الله تعاليٰ انهن جي شرڪ کان پاڪ آهي. الله تعاليٰ، انسان کي

الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ۚ وَالْأَنْعَامَ

هڪ قطري مان پيدا ڪيو پوءِ ان وقت اهو ئي (سندس) صاف دشمن آهي. ۽ الله تعاليٰ چوپاين کي

خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۚ وَ

پيدا ڪيو، توهان انهن مان گرم ڪپڙا ڪيترائي نفعي حاصل ڪري ٿا ۽ انهن مان چوپا توهان کائون ٿا. ۽

لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۚ

جڏهن اهي چوپا يا شام جو موٽن ٿا ۽ صبح جو چڙهن ٿا ۽ وڃن ٿا ته توهان کي (ڏاڍا) وڻ ٿا.

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ

۽ (اهي) چوپا يا توهان جا اڳرا بار شهر تائين کڻن ٿا جيڪي توهان پهچائي نه سگهو مگر سخت

الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۚ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ

تڪليف سان، بيشڪ توهان جو رب يقيناً رؤف رحيم آهي. ۽ الله تعاليٰ، گهوڙا ۽ خچر

وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۚ

۽ گڏوگڏ توهان جي سواري ۽ زينت لاءِ پيدا ڪيا، ۽ الله تعاليٰ اهڙي ڌوڻيون پيدا ڪندو جن جو توهان کي علم ناهي.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَايزٌ وَلَوْ شَاءَ

۽ راهه راست الله تعاليٰ تائين پهتل آهي ۽ ڪي رستا ٿيڙا به آهن. ۽ جيڪڏهن الله تعاليٰ

لَهْدِكُمْ أَجْمَعِينَ ۚ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ

چاهي توهان سڀني کي راهه راست تي هلائي ها. الله تعاليٰ اهو آهي جيڪو توهان لاءِ آسمان مان

مَاءٌ لَّكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿۱۱﴾

مینہن نازل فرمایو انہی مان توہا پانی پیو تا ء انہی مان وں تہ پیدائین تا جنہن ما توہا پیو تا (جائزین کی) چارو تا .

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَ

انہی پانی مان توہان لاء (اللہ تعالیٰ) ہو کوں پانی تو ء زیتون ء کجور ء انگور ء

مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۱۲﴾

ھر قسمر جاسوا (پیدا فرمائی تو) ، بیشک انہی ءیر انہی قوم لاء نشانی آہی جیکی فکر کن تا .

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ط وَ

ء اللہ تعالیٰ توہان لاء رات ء دینہن ء سج ء چنڈہ مسخر (تابعدر) کیا ء

النَّجْمُ ط مَسَخَّرْتِ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

تاراجیکی اللہ جی حکم جا پابند آہن ، بیشک انہی ءیر انہی قوم لاء نشانی آہی

يَعْقِلُونَ ﴿۱۳﴾ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا

جیکی عقل رکن تا . ء اہی شیون جیکی اللہ تعالیٰ توہان لاء زمین مان پیدا کیون جن

أَلْوَانُهُ ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿۱۴﴾ وَ

جا مختلف رنگ آہن ، بیشک انہی ءیر انہی قوم لاء نشانی آہی جیکی نصیحت حاصل کن تا .

هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْطًا ط رِيًّا وَ

اللہ تعالیٰ اہو آہی جنہن توہان لاء دریاء مسخر بنایو ، انہی لاء جو توہان انہی مان مچی کاٹو تا ء

تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَبًّا ط تَلْبَسُونَ نَهَا ء وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ

انہی مان توہان زبور (موتی) کید و تاج جیکی توہا زبور کری پادوتا ، ء توہان دسو تہ پرتیون پانی کی چیری

فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۱۵﴾

هلن تیون ان لاء توہان انہی مان اللہ جو فضل حاصل کریو ء مَن توہان شکر گذار تیو .

لہ توبہ المقاس تفسیریں عباسی . تہ مسخر : معنی تامل و ذرا ء پابند . (منزل ۳) تفسیر روح البیان . تہ تفسیر مظهری و تفسیر روح البیان .

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا

ۛ الله تعالى زمين تي مضبوط جبل کوڙيا نه متان زمين توهان کي لوتڙي ۛ الله تعالى نهرون ۛ رستا پيدا ڪيا

لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ^{۱۵} وَعَلِمْتَ^{۱۶} وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ^{۱۷} أَفَمَنْ

ۛ لاءِ توهان صحيح رستي تي هلو ۛ توهان لاءِ نشان پيدا ڪيو ۛ تارن سان اهي رستا لهن ٿا. ڇاپو ۛ پيدا ڪندڙ

يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ^{۱۸} وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ

ۛ پيدا ڪندڙ پاڻ برابر ٿي سگهن ٿا، ڇاپو ۛ توهان نصيحت ڏنا وڃي جيڪڏهن توهان الله جون نعمتون ڳڻيندا ته

لَا تَحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ^{۱۹} وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ

ڳڻي ڪين سگهندا، بيشڪ الله تعالى يقيناً غفور رحيم آهي. ۛ الله تعالى توهان جي باطن ۛ

وَمَا تُعْلِنُونَ^{۲۰} وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ

ظاهر کي ڄاڻي ٿو. ۛ جيڪي ماڻهو الله تعالى کان سواءِ (ڀٽن) جي عبادت ڪن ٿا، اهي (بت) ڪنهن شي

شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ^{۲۱} أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ

کي پيدا ڪري ٿا سگهن پر اهي پاڻ پيدا ڪيا آهن. (اهي بت) مڙ آهن زندهه ناهن، ۛ انهن کي اها به خبر ناهي ماڻهو ڪڏهن

يُبْعَثُونَ^{۲۲} إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ^{۲۳} فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

اتاريا ويندا. توهان جو معبود فقط هڪ الله آهي، ڇو ۛ اهي ماڻهو جيڪي آخرت تي ايمان نه ٿا

بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ^{۲۴} وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ^{۲۵} لَا جَرَمَ

آڻن انهن جون دليون (توحيد کان) منڪر آهن ۛ اهي تڪبر ڪن ٿا. ۛ في الحقيقه

أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ^{۲۶} إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

بيشڪ الله تعالى ڄاڻي ٿو جيڪو اهي لڪائڻ ٿا ۛ جيڪو اهي ظاهر ڪن ٿا. بيشڪ الله تعالى تڪبر ڪندڙن

الْمُسْتَكْبِرِينَ^{۲۷} وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا

سان محبت نه ٿو رکي. ۛ جنهن وقت انهن کي چيو وڃي ٿو توهان جي رب ڇا نازل ڪيو آهي، اهي چون ٿا ته

أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۚ لِيُحْمَلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ

پهرين ماڻهن جون آڳاٽيون آهن. ان لاءِ ته قيامت جي ڏينهن اهي پنهنجا پورا بار کڻي

الْقِيمَةِ ۚ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ

۽ انهن جا بهار کڻن جن کي اهي پنهنجي جهالت سببان گمراه ڪندا هئا،

أَلَا سَاءَ مَا يَزْمُرُونَ ۚ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

خبردار ڪهڙو ذخيرو آهي اهو بار جيڪو کڻن ٿا. تحقيق انهن کان اڳين ماڻهن به قريب ڪيو

فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ

پوءِ الله تعاليٰ انهن جي عمارت جا بنياد پاڙان پئي ڇڏيا ۽ پوءِ انهن جي مٿان ڇت ڪري

مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۚ

پئي ۽ انهن تي انهي جاءِ تان عذاب آيو جتان کين گمان ئي ڪونه هو.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ

انهي کان پوءِ الله تعاليٰ قيامت جي ڏينهن انهن کي خوار ڪندو ۽ فرمايندو ته منهنجا شريڪ (هينئر) ڪٿي آهن جن

كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ ۚ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ

لاءِ تَوْفَا (مؤمنن سان) جهڳڙو ڪندا هئا، اهي ماڻهو چوندا جن کي علم ڏنو ويو (پنهنجي مومن) تڙيشڪ اڄ خواري

الْيَوْمِ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۚ الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهُمْ الْمَلَائِكَةُ

۽ ٻڙائي (جوڙ مومن) ڪافرن تي آهي. اهي ڪافرن جا ساھ ملائڪا کي حالت ٻڪري ڏندا آهن

ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ۚ فَالْقَوْمَ السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ ۚ بَلَىٰ إِنْ

پنهنجي نفسن تي ظلم ڪندڙ هوندا، پر اهي (موت وقت) اسلام آڻيندا ۽ چوندا ته اٿا ڪو گناهه نه ڪيو آهي، ها بيشڪ

اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ

الله تعاليٰ ڄاڻندڙ آهي انهي کي جيڪو اهو عمل ڪندا هئا. پوءِ توهان (ڪافر) جهنم جي دروازن مان داخل ٿيو

۱۴۱۲

خُلِدِينَ فِيهَا فَلْيُبَسِّسْ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ۚ وَقِيلَ لِلَّذِينَ

توهان، هميشه انهي ۾ رهندا، پوءِ اها تمام خراب جاء آهي تڪبر ڪندڙن جي . ۽ انهن ماڻهن کي حڪم ڪيو ويندو

اتَّقُوا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي

جيڪي مومن آهن ته توهان جي رب ڇا نازل فرمايو، اهي چوندا ته قرآن ڪريم جنهن ۾ ڀلائي آهي، جن ماڻهن ۾ نياپايمان آندو ۽

هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۚ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ ۚ وَلَنِعْمَ دَارُ

نيڪا ڪار آهي انهن لاءِ (آخرت ۾) ڀلائي آهي، ۽ آخرت جو گهر (بهشت) بهترين آهي ۽ برابر بهترين گهر آهي

الْمُتَّقِينَ ۚ جَدَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

پرهيزگارن لاءِ . بهشت جا دائمي باغ هوندا جن ۾ (اهي مومن) داخل ٿيندا جن جي هيٺان نهران وهندڙ هونديون

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ۚ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ۚ الَّذِينَ

انهن بهشتين لاءِ سندن پسند جو بهشت ۾ هوندي، الله تعاليٰ پرهيزگارن کي اهڙو ثواب عطا ڪري ٿو. جن ماڻهن جا

تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ ۚ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا

فرشتا ساھڪين ٿا ان حالت ۾ جو اهي الله تعاليٰ انهن ۾ موجود هوندا، انهن کي ملائڪه چوندا ته توهان تي سلام آهي توهان بهشت

الْجَنَّةِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ

مرد داخل ٿيو انهي سببان جو توهان نيڪ عمل ڪدا هئا، اهي ڪافر ٿا انتظار ڪن مگر اهو ته انهن تي عذاب وارا

الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ ۚ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ

ملائڪه لهن يا توهان جي رب جو عذاب انهن تي اچي، اهڙي طرح انهن کان اڳين ماڻهن به اهڙا ڪم ڪيا،

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۚ فَأَصَابَهُمْ

۽ الله تعاليٰ انهن تي ظلم نه ڪيو پر انهن جي نفسن پنهنجن جو پاڻ تي ظلم ڪيو . پوءِ سندن بد اعمالن ۽

سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۚ

جي سڙاڪين پهتي ۽ انهن کي انهي عذاب اچي گھيريو جنهن جي مذاق ڪندا هئا .

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ

۱۳۱ مشرک چون تا تہجیکڈھن اللہ چاہی ہاتہ اسین و اسان جاوڈا اللہ کان سواء

نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ط كَذَلِكَ

کنھن شیء جی عبادت نہ کریون ہا، اللہ جی حکم کان سواء اسیر کنھن شیء کہ ام کریون ہا، انھن کان

فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ

اگن ماٹھن بہ اھڑی طرح کیو ہو، پوء پیغمبر جی تہ فقط اللہ تعالیٰ جو واضح پیغام

الْمُبِينُ ۱۳۲ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا

پہچائیں آھی۔ یہ تحقیق اسان ہر امت میں رسول موکلیو تہ توھان اللہ تعالیٰ جی عبادت

اللَّهِ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ

کریو اللہ کان سواء کنھن معبود جی عبادت کریو، پوء انھن ماکر ماٹھن کی اللہ تعالیٰ ہدایت دینی ۱۳۳

حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ

ماٹھن تی گمراھی ثابت تی، پوء توھان زمین میں سیر کریو پوء توھان تہ سو تہ پیغمبر کی

كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۱۳۴ إِنَّ تَحْرِصَ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ

کوڑو ستم جہنم تہ جی پیچاری کھڑی تی، جیکڈھن توھان انھن جی ہدایت لاء حرص کریو پوء بیشک

اللَّهُ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۱۳۵ وَأَقْسَمُوا

اللہ تعالیٰ گمراہ کی ہدایت نہ توڈی، ۱۳۶ انھن جاکیر بہ مددگار ناھن۔ ۱۳۷ اھی اللہ تعالیٰ جی پکا

بِاللَّهِ جَهْدَ آيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا

قسم کن تا، تہ جنھن کی اللہ توڈی تو ان کی پٹی دفعی کوئے اشاریندو، ہا، اللہ تعالیٰ

عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۱۳۸ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ

جو وعدو (اثار جو) سچو آھی پر اکثر ماٹھو نہ تا جائیں۔ ان لاء تہ اللہ تعالیٰ انھن لاء بیاکری

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

۱۹۳

۱۹۴

۱۹۵

۱۹۶

۱۹۷

۱۹۸

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

۲۹۱

۲۹۲

۲۹۳

۲۹۴

۲۹۵

۲۹۶

۲۹۷

۲۹۸

۲۹۹

۳۰۰

۳۰۱

۳۰۲

۳۰۳

۳۰۴

۳۰۵

۳۰۶

۳۰۷

۳۰۸

۳۰۹

۳۱۰

۳۱۱

۳۱۲

۳۱۳

۳۱۴

۳۱۵

۳۱۶

۳۱۷

۳۱۸

۳۱۹

۳۲۰

۳۲۱

۳۲۲

۳۲۳

۳۲۴

۳۲۵

۳۲۶

۳۲۷

۳۲۸

۳۲۹

۳۳۰

۳۳۱

۳۳۲

۳۳۳

۳۳۴

۳۳۵

۳۳۶

۳۳۷

۳۳۸

۳۳۹

۳۴۰

۳۴۱

۳۴۲

۳۴۳

۳۴۴

۳۴۵

۳۴۶

۳۴۷

۳۴۸

۳۴۹

۳۵۰

۳۵۱

۳۵۲

۳۵۳

۳۵۴

۳۵۵

۳۵۶

۳۵۷

۳۵۸

۳۵۹

۳۶۰

۳۶۱

۳۶۲

۳۶۳

۳۶۴

۳۶۵

۳۶۶

۳۶۷

۳۶۸

۳۶۹

۳۷۰

۳۷۱

۳۷۲

۳۷۳

۳۷۴

۳۷۵

۳۷۶

۳۷۷

۳۷۸

الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا

جنهن ڳالهه ۾ اختلاف ڪندا هئا ۽ ان لاءِ ته ڪافر معلوم ڪن ته بيشڪ اهي

كٰذِبِينَ ۱۹ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ

ڪوڙا آهن . اسين ڪنهن شئي کي پيدا ڪرڻ جو ارادو ڪندا آهيون ته ان کي چوندا آهيون ته ، ٿي پوءِ ته

فَيَكُونُ ۲۰ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا

پوءِ لهافروا ۽ ٻيٽي آهي . ۽ جن ماڻهن مظلوم هجڻ جي باوجود الله جي رضا ۽ مڙس لاءِ هجرت ڪئي ، اسين منور

لَنُبَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۲۱ وَلَا جَرْجُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا

انهن کي دنيا ۾ بهترين جاءِ (مدينه) ۾ رهائينداسين ، ۽ آخرت جو اجر ته انهن کان به وڏو آهي ، جيڪڏهن اهي

يَعْلَمُونَ ۲۲ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۲۳

ڄاڻن ها ، اهي اهي ماڻهو آهن جن صبر ڪيو ۽ پنهنجي رب تي توڪل ڪئي .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوْحِيْ اِلَيْهِمْ فَسَئَلُوْا اَهْلَ

۽ نه موڪليا اٿا (پيغمبر) توهان کان اڳ ۾ مگر مرد ، اسان انهن تي وحي ٿي موڪلي پوءِ توهان عالمن کان

الذِّكْرَ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۲۴ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۲۵ وَأَنْزَلْنَا اِلَيْكَ

معلوم ڪريو جيڪڏهن توهان نه ڄاڻا ٿا . اسان انهن کي مجرمن ۽ ڪتابن سميت موڪليو ۽ اسان توهان ڏانهن

الذِّكْرَ لَتُبَيِّنَنَّ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۲۶

قرآن ڪريم نازل فرمايو آهي لاءِ توهان ماڻهن لاءِ اهو بيان ڪريو جو انهن ڏانهن موڪليو ويو آهي ۽ من اهي فڪر ڪن .

أَفَأَمِّنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ

خفيه تڏيڻ وڌو ڪندڙ ماڻهو جا (هن ڳالهه کان) امن ۾ آهن جو الله انهن کي زمين ۾ گهرايڻ چڱي ، يا

يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۲۷ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي

انهن تي ان جاءِ کان عذاب موڪلي جو انهن کي خبر نه پوي . يا انهن کي هلندي گهمندي

تَقْلِبُهُمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٧﴾ أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمُ

پڙ ڪري پوءِ اهي عذاب کي دفع ڪندڙ ناهن . يا انهن کي آهستي آهستي نقصان ڏئي سگهي ٿو هلاڪ ڪري، پوءِ بيشڪ توهان جو

لَرَّءَوْفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّسُ

رب يقيناً رؤف رحيم آهي . ڇا انهن الله تعالى جون پيدا ڪيل شيون نه ڏٺيون آهن جن جا

ظِلُّهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٦٩﴾ وَلِلَّهِ

پاڇولا سڄي ۽ ڪڍي پاسي (وري) الله تعالى کي سجدو ڪن ٿا ۽ اهي تابعدار آهن . ۽ الله تعالى کي

يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ

اهي سڀئي شيون سجدو ڪن ٿيون جيڪي آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين تي هلندڙ آهن ۽ ملائڪ

وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٧٠﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ

۽ اهي ڪبر نه ٿا ڪن . اهي پنهنجي مٿان رب العليين جو خوف ڪن ٿا ۽ جيڪو ڪنهن جي ڪم ملي ٿو

مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٧١﴾ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ إِنَّمَا

انهيءَ تي عمل ڪن ٿا . ۽ الله تعالى ارشاد فرمايو ته توهان ۾ معبود نه وٺو (توهان جو) معبود

هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ ۚ فَإِلَٰهَٰي فَاَرْهَبُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ

فقط هڪ الله آهي، پوءِ توهان مون (الله) کان ڊڄو . ۽ الله تعالى لاءِ اهو سڀ ڪجهه آهي جيڪو آسمانن ۽ زمينن

الْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۖ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٧٣﴾ وَمَا يَكُمُ

۾ آهي ۽ توهان هميشه الله تعالى جي فرمانبرداري ڪري پوءِ ڇا پوءِ توهان الله تعالى کان سواءِ ٻين کان ڊڄو ٿا . ۽ توهان وٽ جيڪا

مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْءُونَ ﴿٧٤﴾

نعمت آهي پوءِ اها الله تعالى جي طرفان آهي . ان کان پوءِ جڏهن توهان کي ڪا تڪليف پئجي ٿي، پوءِ توهان الله انهن ڏهن ڀاڱن ۾ ڪارو ٿا .

ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٧٥﴾

ان کان پوءِ جڏهن توهان تان تڪليف لهي ٿي ته توهان مان هڪ ٽولو پنهنجي رب سان شرڪ ڪري ٿو .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَتَسْتَعُوا قَسُوفَ تَعْلَمُونَ^{۵۵} وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا

ان لاء جيڪا نٿي ڏني ائين ناشڪري ڪن. توهان زندگي ڏاڍو پوءِ توهان کي ڄاڻو ٿا ته ڪيئن ڪن ٿا. اهي ٻين لاءِ اسان جي

يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ^{۵۶} تَاللّٰهِ لَتَسْأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ

ڏنل روزي ۾ مان پاڻ کي مقرر ڪن ٿا. الله جو قسم آهي ته الله (مشرڪن) کان سندن ڪوڙ مزهڻ بابت

تَفْتَرُونَ^{۵۷} وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ^{۵۸} وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ^{۵۹} وَ

منهنجي پٺيان ڇڏين ٿا. اهي الله تعاليٰ لاءِ نياڻيون مقرر ڪن ٿا. الله تعاليٰ ان کان پڻ آهي، ۽ اهي پاڻ لاءِ پڻ پسند ڪن ٿا. ۽

اِذَا بَشَّرَ أَحَدَهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ^{۶۰} يَتَوَارَىٰ

جڏهن انهي کي نياڻي جو مبارڪ ڏئي وڃي ٿي ته سندن چهرو ڌڪ مان ڪارو ٿي پوي ٿو، انهي خراب ڳالهه ٻڌڻ

مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ^{۶۱} أَيَسْكُنُ عَلَىٰ هُوْنٍ أَمْرٌ يَدُسُّهُ

جي ڪري اهو پنهنجي قوم کان لڪي ٿو (پوءِ انهي پرڻيا ڏيڻ آهي) ڇا ان نياڻي کي خوار ڪرڻ وٺ رها ٿي يا ان کي مڃي ڀري

فِي التُّرَابِ^{۶۲} أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ^{۶۳} لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

(زندہ) دفن ڪري، خبردار اهو توهان جو تمام خراب فيصلو آهي. جيڪي آخرت کي نه ڄاڻن ٿا مڃين انهن جو

مَثَلُ السُّوءِ^{۶۴} وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ^{۶۵} وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ^{۶۶} وَلَوْ

انجام تمام خراب آهي، ۽ الله تعاليٰ جو وڏو شان آهي، ۽ اهو ئي غالب حڪمت وارو آهي. ۽ جيڪڏهن

يُؤْخَذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ^{۶۷} مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ

الله تعاليٰ ماڻهن تي سندن ظلم جي ڪري پڪڙي هائت زمين تي ڪوبه جاندار نه بچي ها پر الله تعاليٰ

يُؤْخِرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى^{۶۸} فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ

وقت مقرر ٿاڻين انهن کي مهلت ڏئي ٿو. پوءِ جڏهن مقرر وقت ايندو ته اهي هڪ گهڙي

سَاعَةً^{۶۹} وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ^{۷۰} وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُونَ^{۷۱} وَتَصِفُ

آڳيتي ۽ پوئتي نه ٿي سگهندا. ۽ الله تعاليٰ لاءِ اهو مقرر ڪن ٿا جيڪو کين ٿو وڻي ۽ سندن زبانون

أَلَيْسَتْ لَهُمُ الْكُذِبُ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ

ڪوڙ ڳالهائڻ ٿيون يا نٿا تڏيڪ سندن لاءِ (اهل) نيڪي آهي، ان سببان بيشڪ انهن لاءِ باهه آهي

وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾ تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فزَيَّنَ

۽ بيشڪ اهي جدا ڪرڻ وڌندڙ آهن. قسم آهي الله جو حق توهان کان اڳين امتن ڏانهن به اسان پيغمبر موڪليا پوءِ انهن لاءِ

لَهُمُ الشَّيْطٰنُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ

شيطان سندن خراب عملن کي سندن نظرن ۾ مشهور ڏيکارڻ وڃي ۽ اهو شيطان اڄ سندن مددگار آهي ۽ انهن لاءِ دردناڪ

أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي

عذاب آهي. ۽ نه نازل ڪيو اسان رسول عربي تي قرآن ڪريم مگر ان لاءِ توهان لاءِ بيان ڪري جنهن ۾

اُخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

اهي اختلاف ڪندا هئا، ۽ (قرآن ڪريم) هدايت ۽ رحمت آهي ان قوم لاءِ جيڪي ايمان آڻن ٿا.

وَاللّٰهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ

۽ الله تعاليٰ آسمان مان مينهن نازل فرمايو پوءِ ان سان غير آباد زمين کي آباد ڪيو، بيشڪ

فِي ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ

ان ۾ ان قوم لاءِ نشاني آهي جيڪي غور سان ٻڌن ٿا. ۽ بيشڪ توهان لاءِ چو پايڻ ۾ يقيناً عبرت آهي،

نُسْقِيكُمْ مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لِّبَنَّا خَالِصًا سَآئِغًا

اسين توهان کي انهن جي پيٽن مان اوجھ ۽ رت وچان، خالص کير پياريون ٿا جيڪو ٻيٽڙن کي گھڻي

لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ

مان آسانيءَ سان گھيٽ لهي ٿو ۽ ڪجين ۽ انگورن (جي ميون) مان توهان نشو ۽ ڪاڻڻ جون

سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۖ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَأَوْحَىٰ

بهترين غذا ٺاهڻ تيار ڪريو ٿا، بيشڪ انهي ۾ نشاني آهي انهي قوم لاءِ جيڪي عقل مند آهن ۽ رزلن جي رڳو

رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَ

مکي جي مکي کي اللہ مکیوۃ تون پنهنجو مانارو جبلن ۾ ۽ وٽن ۾ — ۽

مِمَّا يَعْزُشُونَ ﴿٦٩﴾ ثُمَّ كُلِّي مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۖ

چئن ۾ تيار ڪر . اُن کان پوءِ تون سڀني ميون ٺاهڻ جو چوس پوءِ تون آفا سان پنهنجي رب جي ڏسيل رستي ڏي.

يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ

ماکي جي پٽ مان هڪ ڀيڻ جي شي (ماکي) نڪري ٿي جنهن جا مختلف رنگ آهن انهي ڀيڻ کي (اوشاءُ) آهي. ٻيڻڪ

فِي ذَلِكَ آيَةٌ لِّلْقَوْمِ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنكُم

انهي مُر شاني آهي ان قوم لاءِ جيڪي هڪ رڪن تان ۱۰ الله تعالىٰ وهان کي پيدا ڪيائون کان پوءِ اُها ڪمٽي ڏيندو، ۽ ڪي

مَنْ يُرِدْ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لَمْ يُدْرِكْهُ لَمْ يَعْلَمْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ

ما هو توها نمان ودي عمر كي بهيچن تا جو جانو كان يو رب كنهن شي جو علم نه تاركن ، بيشك الله تعالى

عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝ وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّشْقِ ۖ فَمَا

جائزہ قدرت وارو آھی. ۛ اللہ تعالیٰ توهان مان کن ماٹھن ککن تی رزق مرفضلت دتی، یو ۛ جن

الَّذِينَ فَضَّلُوا بَرَاءْدِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ

ما یسبحکم، بله که و نه اه، شفع، بانقز، ایتو که آهن^{۱۵} نیا توین جه اه، عستبدن بافتا با هم و با او

سَوَاءٌ أَفْدَعِيَهُ اللَّهُ يَحْدُوثُ ۖ وَاللَّهُ حَعَا لَكُمْ قُبُورَ أَنْفُسِكُمْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَزْوَاجًا وَحَآءَ لَكُمْ مِمَّنْ اَزْوَاحُكُمْ يَنْدُبُوْنَ وَحَفَاةٌ وَّاَنْزِقْكُمْ مِّمَّنْ

داف واد نر دتو ارج گه وار سوزان دتوان لار مټ ته د قوت او مقاومت د افغانانو په شهنشاه

الطَّلَّتْ أَفْأَلُ بَاطِلٍ رُءُومًا ۖ وَنَعَيْتُ اللَّهَ هُمْ كُفْرًا ۖ (٤٢)

پایان

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنْ

۽ الله تعالى کان سواء (بين معبودن جي) عبادت ڪن ٿا جيڪي انهن کي آسمان ۽ زمين

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ^{۵۳} فَلَا تَضُرُّوْا

مان ڪو به رزق نه ٿا ڏيئي سگهن ۽ نه ئي کين (اها) طاقت آهي. پوءِ توهان الله تعالى

لِلَّهِ الْأَمْثَالُ إِنْ اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ^{۵۴}

لا امثال پيش نه ڪريو، بيشڪ الله تعالى ڄاڻي ٿو ۽ توهان نه ٿا ڄاڻو.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا أَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ

الله تعالى هڪ ٻانهي جو مثال ڏي ٿو، جيڪو ڪنهن شيءِ جي طاقت نه ٿو رکي ۽ اهو ماڻهو

رَزَقْنَاهُ مِنْ نَارِ رُفْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ط

جنهن کي الله گهڻو رزق عطا ڪيو آهي پوءِ اهو ظاهر ۽ باطن ۾ ان مان خرچ ڪري ٿو،

هَلْ يَسْتَوْنَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ط بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^{۵۵} وَ

ڇا (اهو) سڀ کان ٻانهي مالدار مالڪ (پاڻ برابر ٿي سگهن ٿا، سڀئي تعريفيون الله لاءِ آهن پر انهن مان اڪثر نه ڄاڻن ۽

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى

الله تعالى (وري) ٻن ماڻهن جو مثال ڏي ٿو، انهن مان هڪ گونگو آهي جيڪو ڪنهن شيءِ تي طاقت نه

شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ ط

ٿوري ۽ اهو پنهنجي مالڪ تي بار آهي، جيڪو انهن اهو وڃي ٿو ته خير نه ٿو آڻي

هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ

ڇا اهو برابر آهي انهي سان جيڪو ٻانهو ڳالهائي ٿو ۽ انصاف جو چوي ٿو، ۽ اهو پاڻ راهِ راست

مُسْتَقِيمٌ^{۵۶} وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ

ٿي آهي. ۽ آسمانن ۽ زمينن جي غيب جو علم الله تعالى وٽ آهي، ۽ نه ئي

۵۶

السَّاعَةِ إِلَّا كَلِمَةَ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قادر تھی قیامت مگر اک چنب پر یا ان کان بہ جلدی ، بیشک اللہ تعالیٰ ہر شئی کی

قدیر ہے ۷۰ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا

قادر آہی ۔ ۷۰ اللہ تعالیٰ توہان کی توہانجی مائیں جی پٹنن ٹاپید اکیو، توہان کی کھن شئی جو علم نہ ہو،

وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۷۱

۷۱ اللہ تعالیٰ توہان کی گن ۷۱ اکیون ۷۱ دل عطا کیا تہ من توہان شکر گزار تہیو ۔

الْمُيَرُّوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ

چاھی پکین ڈانھن نہ تاذسن جیکی آسمان جی فضا پر پکین شان اڈامن تا، نہ تو روکی انھن کی

إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۷۲

مگر اللہ تعالیٰ، بیشک انھی پر نشانی آہی اُن قوم لاء جیکی ایمان آئن تا ۔

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ جُلُودِ

۷۲ اللہ تعالیٰ توہان لاء توہان جی گھر ۷۲ پر سکونت پیداکئی ۷۲ توہان لاء چوپایں جی کلن

الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۷۳

مان گھر (سنگو) بنایا جو توہان کی کٹ پر آسان آمن مسافری پر ۷۳ ٹکٹ واری ڈینھن پر ، ۷۳

مِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى

اللہ تعالیٰ توہان لاء چوپایں مان اُن ۷۳ قاس ۷۳ وار پید اکیا جیکی توہان لاء کھن وقت تائیں گھر یلو ۷۳

حِينَ ۷۴ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُم

۷۴ واپاری سامان آھن ۔ ۷۴ اللہ تعالیٰ توہان لاء پھنپی پید اکیل شین مان پاچا بنایا ۷۴ توہان لاء جبلن پر رھن

مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُم سُرَابِيلَ تَقِيْكُمْ الْحَرَّ ۷۵

جون جابون (غار) پید اکیو ۷۵ توہان لاء پوشاک (کپڑا) پید اکیا جیکی توہان کی گرمی سردی کان بچائ تا ۷۵

سَرَايِلُ تَقِيكُمْ بِأَسْكُمْ ط كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ

اھڙو لباس پيدا ڪين جيڪو توهان جي حفاظت ڪري ٿو، اھڙي طرح الله تعاليٰ توهان تي پنھنجون نعمتون پوريون

لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿۸۱﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ

ڪري ٿو ته من توهان مڃو . پوءِ جيڪڏهن اھي (منھن موڙين پوءِ توهان جي ذمي ته فقط صاف تبليغ

الْمُيِّنُ ﴿۸۲﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ

ڪرڻ آھي . الله جون نعمتون سڃاڻي ان کان پوءِ ان جو انڪار ڪن ٿا ۽ انھن مان گھڻا

الْكَافِرُونَ ﴿۸۳﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ

ڪافر آھن . ۽ قيامت جي ڏينھن اسين ھر امت مان گواه (سند پيغمبر) آڻينداسين ان کان پوءِ

لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿۸۴﴾ وَإِذَا رَأَا

ڪافرن کي اجازت نه ڏني ويندي ۽ نه انھن تان ملامت لائي ويندي . ۽ جنھن وقت

الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿۸۵﴾

ظالم عذاب ڏسندا ته پوءِ انھن تان عذاب هلڪو ڪيو ويندو ۽ ڏني کين مهلت ڏني ويندي .

وَإِذَا رَأَا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ

پرچڏھن مشڪ پنھنجي شريڪن کي ڏسندا ته چوندا ته اي اسانجا رب اھي اھي

شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ ۚ فَأَلْقُوا

ڪوڙا پٽ ۽ انھن جي اسين توکان سواءِ عبادت ڪندا هئاسين . پوءِ اھي بت

إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۸۶﴾ وَأَلْقُوا إِلَى اللَّهِ

انھن (ڪافرن) کي چوندا ته توهان ڪوڙا آھيو . ۽ قيامت جي ڏينھن اھي الله جي

يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۸۷﴾

دربار ۾ عاجزي ڪندا ۽ انھن کان غائب ٿي ويندي اھا ڳالھ جيڪا پاڻ (دنيا ۾) ٺاھيندا هئا .

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ نَزِدْ لَهُمْ عَذَابًا

جن ماڻهن ڪفر ڪيو ۽ الله جي راه کان روڪيو اسان انهن تي عذاب جي مٿان وڌيڪ

فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿۸۸﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ

عذاب ڪندا اسين انهي سببان جو فساد ڪندا هئا . ۽ قيامت جي ڏينهن اسين هر امت مان

أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ

گواه (پيغمبر) اٿاريندا اسين جيڪو انهن مان ئي هوندو ۽ رسول عربي اسين توهان کي انهن سڀني تي

هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى

گواه بنائيندا اسين، ۽ اسان توهان تي قرآن ڪريم نازل فرمايو جنهن ۾ هر شيءِ جو بيان آهي ۽ مسلمانن لاءِ

وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿۸۹﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ

(اهو قرآن) هدايت ۽ رحمت ۽ مبارڪ آهي . بيشڪ الله تعاليٰ توهان کي حڪم ڪري ٿو ته انصاف ڪريو

وَالْإِحْسَانَ وَإِيتَآئِي ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ

۽ توهان احسان ڪريو ۽ توهان ماڻهن سان ماڻهتي ڳنڍيو ۽ الله تعاليٰ توهان کي بي حياتي

وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿۹۰﴾ وَأَوْفُوا

۽ خراب ڳالهه ۽ بغاوت کان منع فرمائو ٿو، الله تعاليٰ جو ارادو آهي ته توهان نصيحت حاصل ڪريو ۽ جڏهن توهان

بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا

وعدا ڪريو ته پوءِ الله سان ڪيل وعدا پورا ڪريو ۽ پڪا قسم کڻي پوءِ انهن کي نه ٽوڙيو

وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا

۽ تحقيق توهان پنهنجي مٿان الله تعاليٰ کي گواه بنايو، بيشڪ الله تعاليٰ اهو سڀ ڪجهه ڄاڻي ٿو جيڪو

تَفْعَلُونَ ﴿۹۱﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقْضَتْ عَهْدَهُمْ مِّنْ بَعْدِ

توهان ڪريو ٿا . ۽ توهان نه هجو انهي عورت وانگر جنهن پنهنجي ڏاڳي کي مضبوط ڪٽڻ کان پوءِ

قُوَّةً أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ

تڪرائڪراڪري ڇڏيو، (اهي) پنهنجي قسمن کي پاڻ ۾ فساد ڪرائڻ جو ذريعو بنائڻ ۽ ان لاءِ ته انهن مان هڪڙو

أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ

گروهي گروهي کان وڌيڪ وڃي، ان سان ته الله تعاليٰ توهان جي آزمائش ڪري ٿو، ۽ الله تعاليٰ انهن لاءِ

لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۚ وَلَوْ شَاءَ

قيامت جي ڏينهن ضرور بيان ڪندو جنهن ۾ اهي اختلاف ڪندا هئا، ۽ جيڪڏهن الله

اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

چاهي هاءِ توهان کي هڪڙي امت بنائي ها پر الله تعاليٰ جنهن کي چاهي گمراه ڪري ٿو

وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَسْتَ لَنْ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ

۽ جنهن کي چاهي هدايت ڏي ٿو ۽ توهان کان توهان جي عملن بابت ضرور سوال ڪيو ويندو.

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ

۽ توهان پنهنجي قسمن کي پاڻ ۾ فساد جو ذريعو بنايو، پوءِ پير مضبوط ٿيڻ کان پوءِ توهان جا پير

ثَبُوتُهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ وَ

ٺڪري ويندا ۽ الله جي راه کان روڪڻ جي ڪري توهان کي بُرائي پهچندي، ۽

لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۚ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

توهان لاءِ تمام وڏو عذاب آهي، ۽ الله جي وعدي جي عيوض ٿورڙو مال نه وٺو،

إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۚ مَا عِنْدَكُمْ

جيڪو الله وٽ آهي اهو توهان لاءِ بهتر آهي جيڪڏهن توهان ڄاڻو ٿا، توهان وٽ جيڪو آهي

يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۚ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ

سوفنا ڏيندو جيڪو الله وٽ آهي اهو باقي رهندو ۽ صبر ڪندڙن کي اسين ضرور ان کان وڌيڪ

بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ

سهي جزا عطا ڪندا سين جيڪو انهن عمل ڪيو هو، جيڪو (الله جي رضا لاءِ) نيڪ عمل ڪري ٿو چاهي اهو مرد

ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ

هجي چاهي عورت هجي (بشرطيڪ) اهو مؤمن آهي، پوءِ اسين ان کي دنيا ۾ بهترين زندگي گذارڻ جو وقت ڏينداسين،

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾ فَاِذَا

۽ اسين ان کي (آخرت ۾) سندس عمل کان وڌيڪ بهتر اجر عطا ڪندا سين، پوءِ جڏهن توهان

قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٩٩﴾

قرآن ڪريو پڙهڻ جو ارادو ڪريو تڏهين اُعوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ پڙهو.

اِنَّهٗ لَيْسَ لَهٗ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ

بيشڪ جيڪي ايمان آڻن ٿا ۽ پنهنجي رب تي توڪل ڪن ٿا انهن تي شيطان

يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿١٠٠﴾ اِنَّمَا سُلْطٰنُهٗ عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهٗ وَالَّذِيْنَ

جو ڪنٽرول ناهي. شيطان جو ڪنٽرول انهن مانهن تي آهي جيڪي ساڻس دوستي رکن ٿا ۽ اهي

هُمْ بِهٖ مُشْرِكُوْنَ ﴿١٠١﴾ وَاِذَا بَدَلْنَا اٰيَةً مَّكَانَ اٰيَةٍ ۙ وَاللّٰهُ

الله سان شرڪ ڪن ٿا، ۽ جڏهن اسين هڪ آيت جي جاءِ تي ٻي آيت تبديل ڪريون ٿا، ۽ الله تعاليٰ کي

اَعْلَمُ بِمَا يَنْزِلُ قَالُوْٓا اِنَّمَا اَنْتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ اَكْثَرُهُمْ

وڌيڪ علم ناهي انهي جو جيڪو نازل فرمائي ٿو رڳو ڪافر ۽ ڇوڪر ٿا ٿورڙو ڏيان ٺاهين ٿو، پر انهن مان گهڻن مانهن

لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٠٢﴾ قُلْ نَزَّلَهُ رُوْحُ الْقُدُسِ مِنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ

کي علم ناهي. رسول عربي توهان فرمايو (قرآن ڪتابي)، الله جي طرفان جبرئيل امين حق سان نازل ڪري ٿو

لِيُثَبِّتَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٠٣﴾

انهي لاءِ ته مؤمنن کي ثابت قدم رکي ۽ (اهو قرآن ڪريم) مؤمنن لاءِ هدايت ۽ بشارت آهي.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي

۱۰۲ تحقیق اسين ڄاڻون ٿا تہ بيشڪ اهي (ڪافر) چون ٿا رسول عربي کي هڪ عجيبي ماڻهو آهي (جيڪو آسمانن کان نازل ٿيو) جنهن (ماڻهو جي) زبان

يُلْجِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ۝

ڏانهن اهي اشارو ڪن ٿا ان جي زبان عجيبي آهي ۽ هيءُ (قرآن) صاف عربيءَ ۾ آهي .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ

بيشڪ جيڪي ماڻهو الله جي آيتن تي ايمان نه ٿا آڻن، الله تعاليٰ انهن کي هدايت نه ڏئي ٿو ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

دردناڪ عذاب آهي . ڪوڙ فقط اهي ماڻهو مڙهن ٿا جيڪي الله تعاليٰ جي آيتن

بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ۝ مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن

تي ايمان نه ٿا آڻي، ۽ اهي اهي ڪوڙا آهن . جنهن ماڻهو ايمان آڻي کان پوءِ

بَعْدَ إِيمَانِهِ إِلَّا مَن أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِن

ڪفر ڪيو سواءِ ان جي جو کيس مجبور ڪيو وڃي ۽ سندس دل ايمان تي مطمئن هجي (ان تي عذاب ناهي) ها

مَّن شَرَحَ بِالْكَفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمُ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ

جنهن ماڻهو خوشي سان ڪفر ڪيو، پوءِ انهن تي الله جي طرفان غضب آهي، ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

تمام وڏو عذاب آهي . اهو انهيءَ سببان جو تحقيق انهن دنيا جي حياتي سان آخرت کان

عَلَى الْآخِرَةِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝

وڌيڪ محبت رکي، ۽ بيشڪ الله تعاليٰ ڪافرن جي قوم کي هدايت نه ڏئي ٿو .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ

اهي اهي ماڻهو آهن جن جي دليين ۽ ڪنن ۽ اکين تي الله تعاليٰ مهر هڻي آهي .

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ

۽ اِهي اِهي غافل آهن . انهي سببان بيشڪ اِهي اِهي آخرت ۾

الْخٰسِرُوْنَ ۝۱۴ ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ

نقصان وارا آهن. ان کان پوءِ بيشڪ توھان جو رب جن ماڻھن مصيبتن کان پوءِ هجرت

مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهِدُوا وَاصْبِرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا

کئی اُن کان پوءِ جہاد کیو، صبر کیو، بیشک توہاں جو رب انہن آزمائشیں کان پوءِ (انہن نے)

لَغْفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ

يقيناً غفور رحيم آهي. قيامت جي ڏينهن هر انسان نفا نفسي ۾ هوندو

نَفْسِهَا وَتُوفِي كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

۽ ھر انسان کي سندس ڪل عملن جي پوري پوري جزاڌني وٺندي ۽ انهن تي ظلم نه ڪيو ويندو.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قُرْبَةً كَانَتْ مِنْهُ مُطْمَئِنَّةً

بِاللّٰهِ تَعَالٰی اِنْ كُنْتَ (مکہ) حَوْثًا لِّسَانَكَ بِحَبِّكَ اَمِنْ اَ الطَّمَنَانِ وَالْاَمْنِ

تَاتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ

وہاں تانے لگے اور لڑائی ہوئی۔

أَنعَمَ اللَّهُ فَإِذَا أَقْبَمَ اللَّهُ لِبَالِهِ، الْحُمْرُ، وَالْخُوفُ سَا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَنكَارُكِيو، بِرُوءِ اللَّهِ أَنَّهُنَّ (مَكَّةُ وَارِد) لِي بَدِّعَ حُوفَ جِي سِرَاجُكَ سِدَن

۱۱ عوایسہ کیوں؟ ولید بن جہش کی کہانی

فَكَرَّاهُمْ يَوْمَئِذٍ

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ كَارِهُونَ ۝

مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۖ وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ

جيڪو توهان کي الله تعاليٰ حلال پاڪ رزق عطا ڪيو آهي، ۽ توهان الله تعاليٰ جي نعمتن جو شڪر بجا آڻيو

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۖ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ

جيڪڏهن توهان خاص الله جي عبادت ڪريو ٿا، ۰ الله تعاليٰ توهان تي حرام ڪيو آهي مردار

وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ

۽ رت ۽ سوئر جو گوشت ۽ جنهن جانور تي ڪهن وقت غير الله جو نالو ورتو ويو،

فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝۱۱۵

پوءِ جيڪو ماڻهو (حرام کائڻ لاءِ) مجبور ڪيو ويو ۽ ان دل سان نه ڪا دٻاءُ ۽ بيشڪ الله تعاليٰ غفور رحيم آهي ۰

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا

۽ جن شين جي باري ۾ توهان ڪوڙي دعويٰ ڪريو ٿا، انهن لاءِ ائين نه چئو ته هيءُ

حَلَلٌ ۚ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ

حلال آهي ۽ هيءُ حرام آهي، انهي لاءِ ته توهان الله تعاليٰ تي ڪوڙ هڻو،

إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝۱۱۶

بيشڪ جيڪي ماڻهو الله تعاليٰ تي ڪوڙ هڻن ٿا اهي ڪامياب نه ٿا ٿين ۰

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝۱۱۷

انهن لاءِ دنيا ۾ ٿورو سامان آهي ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ دردناڪ عذاب آهي ۰ ۽ فقط يهودين تي اسان

هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا

اهي شيون حرام ڪيون آهن جيڪي هن کان اڳ ۾ اسان توهان تي بيان ڪيون آهن، ۽ اسان

ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝۱۱۸

انهن تي ظلم نه ڪيو پر انهن جي نفسن پنهنجو پاڻ تي ظلم ڪيو ۰

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ

ان کان پوءِ بیشک توهان جو رب انهن ماڻهن لاءِ جن لاءِ علمي ۾ ڪنهن ڪيا ان کان پوءِ توبه تائب ٿيا

ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۱۱۹

۽ نيڪ عمل ڪيا ، بیشڪ توهان جو رب انهي کان پوءِ انهن لاءِ يقيناً غفور رحيم آهي .

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ

بیشڪ (حق) ابراهيم نيڪي جو قسیندڙ ۽ دين جو اڳواڻ ، الله جو فرمانبردار دين اسلام ۽ انهن ماڻھو ۽ پاڻ مشرڪن

الْمُشْرِكِينَ ۱۲۰ شَاكِرًا لِلنَّعْمَةِ ۱۲۱ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ

مان نه هو . پاڻ الله جي نعمتن جو شڪر گذار هو ، الله تعالیٰ کين انتخاب ڪيو ۽ کين سنئين

مُسْتَقِيمٍ ۱۲۲ وَاتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۱۲۳ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ

رستي تي هلايو . ۽ اسان (ابراهيم کي) دنيا ۾ نيڪي عطا ڪئي ، ۽ بیشڪ اهو آخرت ۾ به صالح

لِإِنِّ الصَّالِحِينَ ۱۲۴ ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

پانهن مان هوندو . ان کان پوءِ اسان توهان (رسول عربي) ڏانهن جي موڪلي توهان دين ابراهيم جي تابعدار ڪريو

حَنِيفًا ۱۲۵ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۱۲۶ إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى

جيڪو دين حنيف آهي ۽ ابراهيم مشرڪن مان نه هو . چنڇر جي ڏينهن جي تعظيم ته فقط انهن

الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۱۲۷ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

ماڻهن (يهودن تي) مقرر ڪئي ويئي جن ان ۾ اختلاف ڪيو ، بیشڪ توهان جو رب انهن جي وچ ۾ قيامت جي ڏينهن فيصلو

فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۱۲۸ أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ

ڪندو انهن معاملن بابت جن ۾ اختلاف ڪندا هئا . رسول عربي توهان الله جي راهه ڏانهن (ماڻهن کي)

بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۱۲۹ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۱۳۰

حڪمت ۽ سهڻي نصيحت سان سڏيو ۽ توهان انهن سان سهڻي انداز ۾ منظر و ڪريو ، بیشڪ

